

Ohje kalojen ja rapujen siirtäjille ja istuttajille

Tässä ohjeessa ohjeistetaan kalojen ja rapujen kasvattajia ja muita alan toimijoita siitä kalojen ja rapujen tautien vastustamista koskevasta lainsäädännöstä, joka koskee elävien kalojen ja rapujen istuttamista, siirtämistä ja kuljettamista maamme rajojen sisäpuolella. Asiaa koskeva lainsäädäntö on listattu tämän ohjeen lopussa.

Terveyslupa

Kalaa, rapuja tai mätiä saa eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta kasvattaa elintarvikkeeksi, myytäväksi tai muutoin luovutettavaksi jatkokasvatukseen taikka istutettavaksi mereen tai vesistöihin vain pitopaikasta jolle on myönnetty Eviran terveyslupa. Ahvenanmaalla lupaviranomainen on maakuntahallitus. Lisätietoa luvasta löytyy Eviran internetsivuilta. Luvan voimassaolon voi tarkastaa Eviran internetsivuilla olevasta taulukosta: [www.evira.fi/Eläimet/Eläinten terveys ja eläintaudit/Eläintautien vastustaminen ja valvonta/Vesiviljelyeläinten terveyslupa ja rekisteri](http://www.evira.fi/Eläimet/Eläinten_terveys_ja_eläintaudit/Eläintautien_vastustaminen_ja_valvonta/Vesiviljelyeläinten_terveyslupa_ja_rekisteri)>[Terveysluparekisteri](#). Kaikilla rekisterissä olevilla pitopaikoilla on voimassaoleva terveyslupa. *Kalojen, rapujen tai mädin vastaanottajan, tulisi tarkastaa, että pitopaikalla, josta kalat ostetaan, on terveyslupa.*

Kuljettaminen

Istutukseen ja jatkokasvatukseen kuljetettavien kalojen, sukusolujen ja rapujen tulee olla silmämääräisesti terveitä ja elinvoimaisia. Niiden tulee olla peräisin pitopaikasta, jossa niiden kuolleisuutta on kussakin kasvatusyksikössä seurattu siten, että lisääntyneen kuolleisuuden olisi siellä huomattu.

Kuljetus on suoritettava siten, etteivät kuljetettavat eläimet altistu tarttuville taudeille kuljetuksen aikana. Kuljetuksella ei saa vaarantaa lähtöpaikan tai määräpaikan tautitilannetta eikä kuljetuksella saa levittää tauteja myöskään muualle.

Jäljitettävyyden varmistamiseksi kalojen tai rapujen vastaanottajalle on kirjoitettava kuormakirja, johon merkitään ainakin lähtöpäivä, lähtöpaikka, laji, lukumäärä, keskipaino (mädille tilavuus), ikä, aiottu määränpää sekä eläinten alkuperäpaikka ja omistaja. Kuljetuksen aikana on pidettävä kirjaa niistä vesiviljelylaitoksista, perkaamoista ja jalostuslaitoksista, jossa kuljetusväline käy, sekä kaikista vedenvaihtopaikoista ja eläinten kuolleisuudesta kuljetuksen aikana.

Kalankuljetusvälineistö on puhdistettava ja desinfioitava kuljetusten välillä. Kuljetuskaluston pesu ja desinfiointi on lakisääteinen silloin kun kuljetetaan lohikaloja merialueella tai merikalojen nousualueella ja kuljetusväline palaa sisävesialueelle ja suositeltavaa aina kuljetusten välillä.

Kuljetussäiliöiden veden vaihdolla ei saa aiheuttaa eläintautien leviämisriskiä. *Mikäli kuljetuksen aikana joudutaan vaihtamaan vettä, tulee poistettava vesi imeyttää maahan tai johtaa kunnalliseen viemäriverkostoon.*

Eläinten kuljetusluvasta ja kaupallisesta kuljettamisesta on ohjeistettu Eviran internetsivuilla www.evira.fi> Eläimet > Eläinsuojelu ja eläinten pito > [Eläinsuojelu kuljetuksissa](#).

Rajoitusalueet

IPN- ja SAV-tautien rajoitusalue

Sisämaan poikaslaitosten ja uhanalaisten kalakantojen suojaamiseksi IPN- ja SAV taudeilta (Infectious Pancreatic Necrosis, tarttuva haimakuoliotauti (genoryhmä 5); Salmonid Alphavirus Infections, lohikalojen alfavirustartunnat) on perustettu rajoitusalue ja vastaavasti suoja-alue, joiden välistä kalaliikennettä rajoitetaan. IPN- ja SAV tautien suoja-alueella tarkoitetaan sisävesialuetta ja rajoitusalueella merialuetta mukaan lukien merikalorien nousualue. Sisävesialueeksi katsotaan ne **vesistöalueet**, jonne merialueen kalat eivät pääse nousemaan tai jonne noustakseen merikalorien on ohitettava kahdet kalaportaat ja sellaiset **pitopaikat**, jotka käyttävät tällaiselta alueelta peräisin olevaa vettä, pohjavettä tai sulamisvesiä.

IPN/SAV rajoitusalueelta ei saa lähtökohtaisesti siirtää luonnonvaraisia kaloja (mitään lajia) suoja-alueelle. Aluehallintovirasto voi kuitenkin tietyin ehdoin myöntää poikkeuslupia luonnonvaraisten kalojen siirtämiseen. *Lupaa haetaan kalojen lähtöalueen aluehallintovirastolta*. Lupamääräyksissä säädetään siirron yhteydessä tehtävistä tutkimuksista ja muista vaatimuksista.

Luonnonvaraisten lohikalorien sukusoluja saa siirtää rajoitusalueelta sisävesialueelle, jos emokalat on tutkittu IPN- ja SAV-tartuntojen varalta kielteisillä tuloksilla, mäti on desinfioitu vastalypsettynä (lohi, kirjolohi, taimen, nieriä) **ja** silmäpisteasteella (kaikkien lohikalorien mäti) **ja** sukusolut on lypsytty jälkeen säilytetty merikalorien nousualueen vettä käyttävässä hautomossa, jonka tulovesi käsitellään IPN- ja SAV virusten hävittämiseksi tai jossa käytetään pohjavettä. Vaihtoehtoisesti sukusolut voidaan myös siirtää sisävesialueen vettä käyttävään hautomoon ennen tutkimustulosten valmistumista, jos kyseisen hautomon poistovesi lasketaan merikalorien nousualueelle tai merialueelle, imeytetään maahan tai käsitellään IPN- ja SAV-virusten hävittämiseksi ja hautomo sitoutuu desinfioimaan mädin edellä mainitun mukaisesti. Eviran tutkimusvastaus IPN- ja SAV-tutkimuksista on säilytettävä pitopaikan kirjanpidossa. Jos sukusoluja tai niistä kuoriutuneita poikasia myydään tai luovutetaan toisiin sisävesialueen pitopaikkoihin (mm. luonnonravintolammikot), on suositeltavaa antaa kalorien ostajalle kopio Eviran tutkimustodistuksesta. Muiden kuin lohikalorien sukusoluja saa siirtää ilman näitä ehtoja.

Viljeltyjen, IPN- tai SAV-tartunnoille herkkien kalojen (lohi, taimen, kirjolohi, siika, punonieriä) tai niiden sukusolujen siirtäminen merialueen tai merikalorien nousualueen pitopaikasta sisämaan alueelle on kielletty.

VHS-rajoitusalue

VHS-taudin (Viral Haemorrhagic Septicaemia, virusperäinen verenvuotoseptikemia) esiintymisen vuoksi on perustettu Ahvenanmaan rajoitusalue. Viljeltyjen sekä luon-

Ohje kalojen ja rapujen siirtäjille ja istuttajille

nonvaraisten, VHS-taudille herkkien (silakka, siika, hauki, turska, kirjolohi, made, taimen, piikkikampela, kilohaili, harjus) ja VHS-tautia levittävien kalojen (ks. EU komission asetus 1251/2008, liite 1), mädin, maidin sekä perkaamattoman kalan ja desinfioimattoman välineistön ja kuljetuskaluston siirto Ahvenanmaan rajoitusalueelta sen ulkopuolelle on kielletty. Perattua kalaa ja kauttaaltaan hapotettuja (pH 4 tai alempi) tai 70 °C / 60 min kuumennettuja sivutuotteita (perkuujäte, kuolleet kalat) saa siirtää. Kaluston desinfioinnista VHS-alueelta poistuttaessa on olemassa erillinen [Eviran ohje](#).

Kuljetettaessa elävää kalaa muualta Suomesta Ahvenanmaalle, tulee huolehtia siitä että kuljetuskalusto ja välineistö on mahdollisimman vähän kosketuksissa veteen tai kalankasvatuksessa käytettävään välineistöön Ahvenanmaalla.

Jos kalojen kuljetusvettä on pakko vaihtaa kuljetuksen aikana, on se paras tehdä sisävesialueella. Sisävesialueella uutta vettä voidaan ottaa vesiposteista, järvistä tai joista, mutta poistettava vesi tulee imeyttää maahan niin kaukana pintavesistä, ettei vesi valu luonnonvesiin tai johtaa jätevesiviemäriin. Mikäli vettä vaihdetaan merialueella, tulee se tehdä mahdollisimman kaukana Ahvenanmaasta tai mikäli vedenvaihto on pakollinen Ahvenanmaalla, tulee se tehdä mahdollisimman kaukana kalanviljelylaitoksista ja perkaamoista.

Kalojen purkupaikan tulee olla puhtas ja siisti. Kuljettajan ja muiden rajoitusalueen ulkopuolelle palaavien, kalojen purkuun osallistuvien henkilöiden tulee käyttää helposti desinfioitavia suojavaatteita ja kenkiä. Kalat vastaanottavan laitoksen henkilökunnan ja heidän välineidensä kosketusta kuljetuskalustoon tulee välttää.

Siirrettäessä VHS:lle herkkiä kaloja tai niiden sukusoluja muualta Suomesta Ahvenanmaalle tulee jokaisen erän mukana olla Euroopan Komission asetuksen 1251/2008 liitteen II osa A mukainen terveystodistus. Todistuksen kirjoittaa kunnaneläinlääkäri. Kunnaneläinlääkärin tarkastusta ei vaadita näissä maan sisäisissä siirroissa kaikille erille vaan kalat voidaan tarkastaa 3 kuukauden jaksoksi (kevään siirrot / syksyn siirrot) yhdellä tarkastuksella. Asiasta on ohjeistettu virkaeläinlääkäreitä Eviran kirjeessä dnro: Evira/7381/0512/2014.

Gyrodactylus salaris -suoja-alue

Jäämereen laskevien jokien vesistöissä elävien kalojen suojaamiseksi *Gyrodactylus salaris* -loiselta on perustettu suoja-alue Tenojoen, Paatsjoen, Näätämöjoen, Tuulomajoen ja Uutuanjoen vesistöjen alueelle (Kuva 1). *Muut Suomen alueet muodostavat G. salaris -loisen rajoitusalueen.*

Elävien, viljeltyjen ja luonnonvaraisten kalojen sekä desinfioimattoman mädin siirtäminen muualta Suomesta *G. salaris* -loisen vuoksi perustetulle suoja-alueelle on kielletty. Huolellisesti desinfioitua mätiä saa siirtää.

Elävien kalojen siirtäminen myös Paatsjoen, Tuulomajoen ja Uutuanjoen alueelta Teno- ja Näätämöjoen vesistöjen alueelle on kielletty. Syöttikalojen tuominen *G salaris* -suoja-alueelle sekä syöttikalojen siirtäminen suoja-alueen sisällä vesistöistä toiseen on kielletty. Syöttikalojen käyttäminen suoja-alueella onginnassa, pilkinnässä tai viehekalastuksessa on kielletty. Muista vesistöistä peräisin olevien kalojen perkaaminen

Ohje kalojen ja rapujen siirtäjille ja istuttajille

tai perkuujätteen laskeminen suoja-alueen vesistöissä on kielletty. Asetuksessa määrätään lisäksi, että kalastusvälineiden ja -kaluston tulee olla täysin kuivia tai desinfioituja ennen niiden käyttöä näissä vesissä. Lisätietoja löytyy [Eviran internetsivuilta](#).

Kuva 1. *Gyrodactylus salaris*-loisen suoja-alue

Poikkeuslupa

Aluehallintovirasto (AVI) voi myöntää poikkeusluvan siirtää luonnonvaraisia kaloja rajoitusalueilta suoja-alueille, jos siirto ei olennaisesti lisää kyseessä olevan taudin leviämistä suoja-alueelle.

Emokalaston perustaminen

Luonnonvaraiset lohikalat, joiden sukusoluista perustetaan emoparvia, on tutkittava VHS, IHN, IPN, SAV ja BKD -tautien varalta ennen kuin niiden jälkeläisiä saadaan myydä tai luovuttaa istutuksiin tai muille laitoksille. *Jäämereen laskevista joista pyydetyt emokalat tutkitaan myös ISA-taudin varalta. Harjusten, siikojen ja muikkujen osalta riittää 60 emokalan tutkiminen pyyntipaikkaa kohden, vaikka emokaloja käytettäisiin enemmän. Muiden lajien kohdalla tutkitaan lähtökohtaisesti kaikki emokalat. Jos emokalojen tutkimuksesta aiheutuu haittaa lajien suojelulle ja pyyntipaikan tautitilanne ei edellytä kaikkien emokalojen tutkimusta, voidaan sopia muunlaisesta tutkimusohjelmasta Eviran kanssa.* Lisätietoja emokalojen tutkimisesta löytyy [Eviran internetsivuilta](#).

Jos emoparvi perustetaan luonnosta pyydystetyistä lohikaloista (ei mädistä), tulee nämä luonnosta pyydetyt lohikalat tutkia edellä mainittujen tautien varalta ennen kuin niiden jälkeläisiä saa myydä tai luovuttaa istutuksiin tai muille laitoksille. Kalat voidaan tutkia kokonaan tai osin sentinellikalajien avulla, jos luonnosta pyydettyjä lohikaloja ei voida tappaa tarpeelliseksi katsottua määrää. Jos luonnonvaraisia lohikaloja otetaan vapaaehtoiseen BKD-ohjelmaan kuuluvalla laitoksella, tulee ne karantenoita

Ohje kalojen ja rapujen siirtäjille ja istuttajille

ennen varsinaisiin viljelytiloihin siirtämistä, kunnes tutkimustulokset ovat valmistuneet. Kalojen karantenoinnista on erillinen [Eviran ohje](#).

Kalojen istutukset

Istutuksissa on huomioitava edellä mainitut siirtorajoitukset rajoitusalueilta (IPN, SAV, VHS).

Lohikaloja saa istuttaa sisämaan alueelle vain vapaaehtoiseen BKD-taudin terveystarkkailuun kuuluvista laitoksista, joille aluehallintovirasto on myöntänyt BKD-taudin osalta terveystarkkailun 1 tai 2. Lähtölaitoksen terveystarkkailun osalta voi tarkastaa Eviran internetsivuilta: www.evira.fi>Eläimet>Eläinten terveys ja eläintaudit>Eläintautien vastustaminen ja valvonta>Vesiviljelyeläinten terveyslupa ja rekisteri>[Terveysluparekisteri](#)

Kaloja, mätää tai rapuja ei saa istuttaa luontoon, jos niiden epäillään voivan levittää eläintautia, josta on haittaa muille eläimille. Istutuksilla ei saa lisätä IPN-taudin, paisetaudin, rapuruton tai muun vesieläimissä esiintyvän taudin leviämisen riskiä istutuspaikan läheisyydessä olevaan pitopaikkaan. *Mikäli pitopaikassa on todettu IPN tai paisetauti ja pitopaikkaa ei sen jälkeen ole tyhjennetty ja desinfioitu, tulisi kyseisestä pitopaikasta tehtävissä istutuksissa huomioida istutusalueen tautitilanne ja sopia istutuksista alueen kalanviljelylaitosten kanssa.* Erityisesti on huolehdittava siitä, ettei istutuksilla aiheuteta IPN- tai paisetaudin leviämistä niille herkkiä emokalalajeja ylläpitävään pitopaikkaan.

On huomioitava, että kalaistutuksiin liittyy kalastuslain alaista lainsäädäntöä, jota ei ole huomioitu tässä ohjeessa ja josta vastaavan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset).

Rapujen istutukset ja siirrot

Rapujen istutuksilla ei saa aiheuttaa rapuruton leviämisen vaaraa.

Istutettaessa jokirapuja, tulisi istutettavasta erästä lähettää Eviraan tutkittavaksi 60 kpl erä rapuruton varalta ja istutus tulisi tehdä vasta tutkimustuloksen selvittyä. Istutuksissa pitäisi suosia viljeltyjä rapuja, joiden terveystilanne on luotettavammin selvitetävissä.

On huomioitava, että rapuistutuksiin liittyy kalastuslain alaista lainsäädäntöä ja täplärapujen osalta vieraslajilainsäädäntöä, joiden soveltamisesta vastaavat elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset). Täplärapujen istutukset kaikkiin vesisiin - myös nykyisiin täplärapuvesiin - sekä täplärapujen viljely, ovat kiellettyjä vieraslajilainsäädännön nojalla.

Ilmoitusvelvollisuus

Jos vesiviljelyeläinten parissa työskentelevä henkilö, kuten kalojen tai rapujen siirtäjä tai istuttaja epäilee kaloissa tai rapuissa vastustettavaa eläintautia tai uutta vakavaa eläintautia on hänen eläintautilain mukaisesti viipymättä ilmoitettava asiasta kunnan-

Ohje kalojen ja rapujen siirtäjille ja istuttajille

eläinlääkärille tai aluehallintovirastolle. Käytännössä vakavasti sairaista kaloista tai ravuista on aina ilmoitettava, ellei vastustettavan tai uuden vakavan eläintaudin epäilyä voida jostain syystä poissulkea.

Kuljetusvälineistön pesu ja desinfiointi

Pesu ja desinfiointi tulee tehdä niin kaukana tai muuten erotettuna kalanviljelylaitoksista, perkaamoista ja luonnonvesistä, ettei tartunnan leviäminen pestyyn ja desinfioituun kalustoon tai pesuvesien myötä viljeltyihin tai villeihin kaloihin ole mahdollinen.

Kaikki kuljetuskaluston ja -välineistön pinnat, letkut, suoja-vaatteet ja kaikki välineet jotka ovat olleet kosketuksissa kalojen tai veden kanssa, tulee pestä puhtaiksi ennen desinfiointia. Pesu tulee suorittaa vähintään +60 °C vedellä ja emäksisellä pesuaineella. Pesu tulee suorittaa huolellisesti, sillä desinfiointiaineet eivät toimi liikaisilla pinnoilla. Pesun jälkeen kaikki pinnat ruiskutetaan VHS/IPN/SAV -viruksiin tehoavalla desinfiointiaineella ja annetaan desinfiointiaineen vaikuttaa pakkausohjeen mukainen aika. Myös desinfiointi esim. kuuman höyryn avulla on sovelias. Esimerkkejä VHS/IPN/SAV -virukset tuhoavista desinfiointiaineista on lueteltu taulukossa 1. Myös muita kuin taulukossa lueteltuja desinfiointiaineita, -menetelmiä ja -aikoja voidaan käyttää, jos ne tehoavat VHS/IPN/SAV -viruksiin. Desinfiointiaineita käytettäessä tulee aina noudattaa annettuja käyttöturvallisuusohjeita.

Poistuttaessa rajoitusalueelta, pesu voidaan suorittaa rajoitusalueella, suihkuttaa desinfiointiaine pinnoille ja jättää se vaikuttamaan paluumatkan ajaksi. Pesu ja desinfiointi voidaan myös suorittaa Manner-Suomessa, kunhan huolehditaan siitä, etteivät kuljetuskalustossa, välineistössä ja suoja-vaatteissa mahdollisesti olevat taudinaiheuttajat pääse pesuveden mukana leviämään. Sumppuveneet on aina pestävä ja desinfioitava ennen Ahvenanmaalta poistumista.

Kuljetusvälineen kirjanpitoon suositellaan lisättäväksi seuraavat asiat:

- 1. Pesu- ja desinfiointipaikka*
- 2. Pesun ja desinfioinnin päivämäärä ja kellonaika*
- 3. Ajoneuvon (ja peräkärryn) rekisterinumero*
- 4. Pesuun ja desinfiointiin käytetyt aineet (kauppanimi ja vaikuttava aine) ja käyttöliuosten vahvuus prosentteina sekä vaikutusajat*

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen siirtäjille ja istuttajille

Taulukko 1. Esimerkkejä VHS, IPN ja SAV -virukset tuhoavista menetelmistä. Huomioi käyttöturvallisuusohjeet.

	Esimerkkejä kauppanimistä	Pitoisuus	Vaikutusaika
Kuuma höyry		> 100 °C	5 min
Vetyperoksidi ja peretikkahappoyhdisteet	P ₃ –Oxonia Aktiv, Divosan Aktiv, F 268 Airol S	2-3 %	30 min
Kaliumpersulfaatti	Hygisept, Virkon S	1-2 %	30 min
Glutaraldehydi	Parvocide H-Plus	2 %	30 min

Lainsäädäntö

- * Eläintautilaki 441/2013, muut 1500/2015
- * MMM:n asetus kaloissa, äyriäisissä ja nilviäisissä esiintyvien eläintautien vastustamisesta 1009/2013 ja muutokset 391/2014 ja 807/2014
- * MMM:n asetus vastustettavista eläintaudeista ja niiden luokittelusta 843/2013, muut. 111/2015, 1271/2015.
- * MMM:n päätös kalojen tarttuvan haimakuoliotaudin ja lohikalojen alfavirustartuntojen leviämisen estämiseksi perustettavasta rajoitusalueesta 809/2016 .
- * MMM:n päätös kalojen virusperäisen verenvuotoseptikemian leviämisen estämiseksi perustettavasta rajoitusalueesta 1270/2015
- * MMM:n asetus Tenojoen, Näätämojoen, Paatsjoen, Tuulomajoen ja Uutuanjoen vesistöalueiden suojaamisesta *Gyrodactylus salaris* -loisen leviämiseltä 1376/2004 ja muutos 839/2010
- * EU komission asetus neuvoston direktiivin 2006/88/EY täytäntöönpanosta vesiviljelyeläinten ja niistä saatavien tuotteiden markkinoille saattamista ja yhteisöön tuontia koskevien edellytysten ja todistusvaatimusten osalta ja tartunnanlevittäjäjalajien luettelon vahvistamiseksi (EY) N:o 1251/2008, muutoksineen

Voimassa oleva eläintautilainsäädäntö löytyy maa- ja metsätalousministeriön internetsivuilta: www.mmm.fi/fi/index/lainsaadanto/elainlaakintolainsaadanto/sisalto.html

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Lainsäädännön tulkinnat on erotettu *kursiivilla*. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Eviran näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Ohje kalojen ja rapujen siirtäjille ja istuttajille

LIITE 1

Esimerkkejä vaadittavista kalatautitutkimuksista

KÄYTTÖTARKOITUS	LAJIT JOITA KOSKEE	MITÄ TUTKITTAVA	LISÄTIETO
Emokalaston perustaminen	lohikalat	VHS, IHN, IPN, SAV, BKD	MMMa 1009/2013 6§
Luonnonvaraisten lohikalojen mädin siirto IPN/SAV rajoitusalueelta sisävesialueelle (kalojen siirto vain AVI:n poikkeusluvalla).	lohikalat	IPN, SAV	MMMp 809/2016, 5§ Haudonta karanteenihautomossa tutkimusten valmistamisen ajan.
Mädin otto BKD terveystarkkailuun kuuluvaan pitopaikkaan (BKD terveystarkkailuun kuuluville erillinen ohje)	lohikalat	BKD	VNa 838/2013 12§
Mädin otto Jäämereen laskevista vesistöistä pyydytyistä lohikaloista	lohikalat	ISA	
Eviran kalaterveyspalveluun kuuluvien tulee tutkituttaa luonnonvaraiset emokalat aina jos sukusoluista tuotetaan istukkaita	kaikki lajit	VHS, IHN, IPN, SAV, BKD	Kalaterveyspalvelun sopimus
Ylisiirrot	ks. lupaehdot	ks. lupaehdot	Siirto vaatii AVI:n luvan MMMp 806/2014 4§, ETL 441/2013 38§, MMMa 1009/2013 32§
Kalojen (ei sukusolujen) ottaminen BKD terveystarkkailuun kuuluvaan pitopaikkaan	lohikalat	BKD	VNa 838/2013 12§ Tutkimuksen oltava tehty ennen siirtoa Karanteenimenettelystä sovitava AVI:n kanssa